



بعض المحاضرات لمادة قواعد اللغة التركية للمرحلة الاولى

Türkçede Pekiştirme

Türkçede pekiştirme anlamı çeşitli şekillerde yapılır.

1. Sözcüğün ilk ünlüsüne kadar olan kısım, başa alınıp “m, p, r, s” seslerinden uygun olanı seçilir.

♦ A**p**açık, pe**s**pembe, be**m**beyaz, te**r**temiz.

Kimi örneklerde başka seslerin de türediği görülür.

♦ Sap**a**sağlam, yap**a**yahnız, çı**r**ılçıplak, gü**p**egündüz, dü**p**edüz...

2. İkileme yoluyla

♦ Güzel güzel, bol bol, tek tek, ağlaya ağlaya

3. İkilemelerin arasına “mi” edatı getirilerek

♦ Dürüst **mü** dürüst, tembel **mi** tembel, olgun **mu** olgun, acı **mı** acı

Pekiştirmeler cümle içinde isim, sıfat veya zarf görevlerinde kullanılabilir.

♦ **Kapkara** saçları vardı. (Sıfat)

♦ Çocuk **sevimli sevimli** gülüyordu. (Zarf)

♦ Dünkü film **sıkıcı mı sıkıcı**ydı. (İsim)

m, p, r, s Ünsüzleri İle Yapılan Pekiştirmeler

m, p, r, s ÜNSÜZLERİYLE YAPILAN PEKİŞTİRME VE KURALLARI ÜZERİNE

1. Ünlü ile Başlayan Kelimelerin Pekiştirme Hecesi

Ünlüyle başlayan kelimelerin başındaki ünlü alınıp arkasına p ünsüzü getirilir ve oluşturulan pekiştirme hecesi (PH), kelimenin başına eklenir. Ünlüyle başlayan kelimelerin pekiştirme hecesi kısaca şu şekilde gösterilebilir:



°p. Bu kural kesin olup konuyla ilgili olarak tespit edebildiğimiz örnekleri şunlardır:

Ünlüyle Başlayan Kelimelerin Pekiştirme Örnekleri

apaçık apansızın epeğriepeyce upuslu

apağırapaşikâr epekşııpılık upuygun

apak apaydın eperken ıpıslak upuyuz

apalaca apaydınlık epeskiıpıssızupuzak

apalçak apayrıepey ipince upuzun

2. Ünsüzle Başlayan Kelimelerin Pekiştirme Hecesi

Ünsüz ile başlayan kelimenin başındaki ünsüz, hemen sonrasındaki ünlüyle birlikte alınır ve arkasına m, p, r, s ünsüzlerinden biri getirilerek oluşturulan pekiştirme hecesi, kelimenin başına eklenir.

Ünsüzle başlayan kelimelerin pekiştirme hecesi kurulurken dört ünsüzden (m, p, r, s) hangisinin kullanılması gerektiği konusunda her ünsüz için belirli ve tek kuralın tespit edilemeyeceği anlaşıyor. Çünkü aynı ünsüzle başlayan kelimeye bazen dört ünsüzden ikisi, bazen üçü getirilerek pekiştirme hecesi yapılabilmektedir: dopdolu, dümdüz, dosdoğru gibi. Bazen de aynı kelimenin pekiştirme hecesi farklı ünsüzle yapılabilir: dopdoğru/dosdoğru, dapdar/ dasdar, kapkatı/kaskatı gibi. Bu durum, kuralların iç içe girmiş olduğunu gösteriyor.

2.1.1. Dudak ünsüzüyle başlayan ve içerisinde s, ş, z ünsüzlerinden biri bulunan kelimelerin pekiştirme hecesi m ünsüzü ile yapılır. Tespit edebildiğimiz örnekleri şunlardır:

bambaşka bomboş bumburuşuk bumbuz

bembeyaz bomboz pimpis bombok



2.1.2. Dudak ünsüzüyle başlayan ve içerisinde s, ş, z ünsüzlerinden biri bulunmayan kelimelerin pekiştirme hecesi s ünsüzü ile yapılır. Tespit edebildiğimiz örnekleri şunlardır:

basbayağı besberrak busbulanık masmavi
besbedava besbeter büsbütün mosmor
besbelli bosbol büsbüyük pespembe

1. Niteleme Sıfatı

Niteleme sıfatı, bir ismin nasıl olduğunu, yani onun özelliğini, niteliğini, durumunu bildiren sıfat türüdür. Niteleme sıfatları, ismin önüne gelerek onu nitelendirir.

2. Niteleme Sıfatları Hangi Sorularla Bulunur?

Genellikle “Nasıl?” sorusu sorularak bulunur.

- Nasıl ev? → Büyük ev
- Nasıl çocuk? → Zeki çocuk
- Nasıl hava? → Soğuk hava

3. Niteleme Sıfatlarının Özellikleri

- İsmin niteliğini bildirir.
- İsmin önünde yer alır.
- Tek başlarına kullanıldıklarında da anlamlıdırlar.



- İsim tamlamaları ya da sıfat tamlamalarında yer alabilirler.

4. Niteleme Sıfatı Türleri (Anlama Göre)

a) Fiziksel Özellik Bildirenler

Varlığın dış görünüşünü anlatır:

- Uzun adam
- Kıvırcık saç
- İnce kitap

b) Renk Bildirenler

Renk niteliğini anlatır:

- Kırmızı elbise
- Beyaz masa
- Siyah araba

c) Şekil Bildirenler



Şekil veya biçim bildirir:

- Yuvarlak masa
- Kare pano
- Üçgen işaret

d) Durum Bildirenler

Varlığın geçici veya kalıcı durumunu belirtir:

- Yorgun işçi
- Hasta çocuk
- Kırık cam

e) Zihinsel ya da Ruhsal Özellik Bildirenler

- Zeki öğrenci
- Korkak kedi
- Neşeli insan

5. Niteleme Sıfatı ile İsim Arasındaki Fark

- “Büyük ev” ifadesinde “büyük” niteleme sıfatıdır.
- “Ev” ise isimdir.



- Sıfat, ismin önüne gelerek onu niteler ama tek başına anlamlı bir varlık değildir.

6. Karışabileceği Durumlar

Bazı kelimeler hem isim hem sıfat olabilir. Kullanımına dikkat etmek gerekir:

- “Tatlı” kelimesi:
- Tatlı kız (sıfat – niteleme yapıyor)
- Tatlı yedim (isim – nitelik yok)

أفعال الكينونة في اللغة التركية، مثل “ken” و “iken”، تُستخدم للتعبير عن الحالة أو الزمن أثناء وقوع حدث معين. إليك القواعد الأساسية لاستخدامهما:

(“iken” 1. بينما، عندما)

يتم استخدامها بعد الاسم أو الفعل في الزمن البسيط، وتعني “بينما” أو “عندما”.

أمثلة:

• Ben dışarıdayken, sen aradın.

(بينما كنتُ خارجًا، اتصلتُ).

• Yemek yerken televizyon izliyorum.

(أشاهد التلفاز أثناء تناول الطعام).



ملاحظات:

• إذا جاءت بعد فعل في صيغة المصدر، فإنها تُكتب بشكل منفصل:

(Koşar iken → Koşarken بينما كان يجري)

• تُستخدم للإشارة إلى حدثين متزامنين.

(“ken” 2. بينما، في أثناء)

يتم إضافتها مباشرة إلى الجذر الفعلي في زمن المضارع أو الماضي دون الحاجة إلى أداة ربط.

أمثلة:

• Yolda yürürken seni gördüm.

(رأيتك أثناء المشي في الطريق.)

• Çocukken çok oyun oynardım.

(عندما كنتُ طفلاً، كنت ألعب كثيراً.)

ملاحظات:

• تُستخدم مع الأفعال وأحياناً مع الأسماء بمعنى “أثناء” أو “بينما”.

• لا تحتاج إلى ضمير منفصل، بل تضاف مباشرة للجذر الفعلي.

الفرق بين “iken” و: “ken”



ken iken

تُستخدم بعد الأسماء والضمائر والأفعال تُستخدم مباشرة مع الأفعال

تُكتب أحياناً منفصلة تُلحق بالفعل دون انفصال

تدل على حدثين مترامين تدل على الحالة أثناء وقوع حدث معين

مثال للمقارنة:

• Ben gençken çok kitap okurdum. (عندما كنت صغيراً، كنت أقرأ كثيراً).

• Genç iken çok kitap okurdum. (بينما كنت صغيراً، كنت أقرأ كثيراً).

كلاهما صحيح لكن التركيب يختلف قليلاً.

“ken” ve “iken” Yazılış Kuralları

Türkçede “-ken” ve “iken”, zaman veya durum bildiren eklerdir. Ancak kullanım yerlerine göre yazım kuralları değişir.

1. “-ken” Yazımı ve Kuralları

“-ken” eki fiillere veya isimlere bitişik yazılır ve genellikle şu kurallara göre kullanılır:



✓ Fiil kök veya gövdelerine eklenir:

- Yolda yürürken seni gördüm. (Yolda yürüdüğüm sırada seni gördüm.)
- Ders çalışırken müzik dinliyorum. (Ders çalıştığım sırada müzik dinliyorum.)

✓ İsimlere eklenerek durum bildirir:

- Çocukken çok oyun oynardım. (Çocuk olduğum dönemde çok oyun oynardım.)
- Gençken daha çok geziyordum. (Genç olduğum zamanlarda daha çok geziyordum.)

✓ Ek olarak geldiği kelimenin son sesi ünlü ise, “-y” kaynaştırma harfi eklenir:

- Mutluyken herkesle iyi anlaşıyorum. (Mutlu olduğumda herkesle iyi anlaşıyorum.)
- Hastayken dışarı çıkma. (Hasta olduğun zaman dışarı çıkma.)

2. “iken” Yazımı ve Kuralları

“iken” kelimesi ayrı veya bitişik yazılabilir.

✓ İsim veya zamirlerden sonra ayrı yazılır:

- Ben dışarıdayken sen geldin. (Ben dışarıda olduğum sırada sen geldin.)



- O öğrenci iken çok başarılıydı. (O öğrenci olduğu dönemde çok başarılıydı.)

✓ Fiillere eklenirken “-ken” biçiminde bitişik yazılır:

- Yemek yerken televizyon izlerim. (Yemek yediğim sırada televizyon izlerim.)
- Koşarken düştü. (Koştuğu sırada düştü.)

Özet: “ken” ve “iken” Farkı

”-ken” “iken”

Fiillere veya isimlere bitişik yazılır. İsimlerden sonra ayrı, fiillerden sonra bitişik yazılır.

Daha yaygın kullanılır. Resmî ve edebî dilde daha çok tercih edilir.

“Gençken”, “Mutluyken”, “Koşarken” gibi kullanılır. “Genç iken”, “Mutlu iken”, “Koşar iken” gibi yazılabilir.

Genellikle “-ken” kullanımı daha yaygındır. “İken” eski ve edebî metinlerde daha sık ✨
.görülür

Türkçede Kelimelerin Satır Sonunda Bölünme Kuralları



Türkçede bir kelime satır sonuna sığmadığında, bazı kurallara göre bölünerek bir sonraki satıra geçer. Ancak bölme işlemi rastgele yapılamaz. İşte temel kurallar:

1. Hece Bölünmesi Kuralı

✓ Kelimeler hecelerine göre bölünür.

- do-la-pın (✓ Doğru)
- dol-apın (✗ Yanlış)

✦ Örnekler:

- ka-pı → ka-

pı

- ki-ta-bı → ki-

ta-bı

2. Tek Harf Satır Sonunda Bırakılmaz

✓ Tek harf, satır sonunda yalnız kalmaz.

- a-na (✓ Doğru)



- an-a (✗ Yanlış)

✦ Örnekler:

- a-ra → ✓ Doğru
- ar-a → ✗ Yanlış

3. Özel İsimler Bölünmez

✓ Özel isimler bölünmez.

- Mustafa Kemal yerine Mustafa (üst satırda), Kemal (alt satırda) şeklinde yazılmalıdır.

✗ Yanlış:

- Mus-tafa
- İs-tan-bul

✦ Özel isim bölünecekse tamamı alt satıra alınmalıdır.

4. Kısaltmalar Bölünmez



✓ Kısaltmalar satır sonunda bölünmez.

- TÜBİTAK, TBMM, MEB, NASA gibi kısaltmalar bütün olarak alt satıra alınır.

✦ Yanlış:

- TÛ-BİTAK
- TDK'nin → TDK

'nin (✓ Doğru)

5. Sayılar ve Ekler Bölünmez

✓ Sayılar ve ekler ayrılamaz.

- 1998'de değil, 1998

'de (✓ Doğru)

-

Pekiştirmeli Sözcüklerin Yazımı



Pekiştirme, Türkçede anlamı güçlendirmek için kullanılan bir yöntemdir. Pekiştirmeli sözcükler bitişik yazılır ve genellikle şu kurallara göre oluşturulur:

1. Dört Pekiştirme Yöntemi ve Yazımları

✓ a) İlk hecenin sonuna “m, p, r, s” ünsüzlerinden biri eklenir

- temiz → tertemiz
- yumuşak → yusyuvarlak
- sert → sapsarı
- uzun → upuzun

✦ Bu tür pekiştirmeler her zaman bitişik yazılır.

✓ b) Aynı kelimenin iki kez tekrarlanması

- yavaş yavaş
- ağır ağır



- güzel güzel

✦ Bu tür pekiştirmeler ayrı yazılır.

✓ c) “Sımsıkı, masmavi” gibi kelimelerde ünlü değişimi olur

- sıkı → sımsıkı
- mavi → masmavi
- kara → kapkara

✦ Bu tür pekiştirmeler de bitişik yazılır.

✓ d) “İkilemeler” ile yapılan pekiştirmeler

- eğri büğrü
- eski püskü
- derme çatma

✦ Bu tür ikilemeler her zaman ayrı yazılır.

Özet: Pekiştirme Sözcüklerinin Yazımı



Pekiştirme Türü Örnek Yazım Kuralı

“m, p, r, s” harfi eklenerek yapılanlar bembeyaz, sımsıcak Bitişik ✓

Aynı kelimenin tekrarlanması yavaş yavaş, güzel güzel Ayrı ✓

Ünlü değişimi ile yapılanlar kapkara, sapsarı Bitişik ✓

İkilemelerle yapılanlar eğri büğrü, eski püskü Ayrı ✓

✦ Not: Pekiştirme yapılan sözcükler daima bitişik yazılır. Ancak ikilemeler ve tekrarlı pekiştirmeler ayrı yazılır.

Türkçede Kullanılan Simgeler ve Anlamları

Türkçede yaygın olarak kullanılan simgeler, noktalama işaretleri, matematiksel semboller, ölçü birimleri ve özel karakterlerden oluşur. İşte başlıca simgeler ve kullanım alanları:

1. Noktalama İşaretleri

Sembol	Adı	Kullanım Alanı
--------	-----	----------------



- . Nokta Cümle sonlarında, kısaltmalarda (Dr., vs.), tarih yazımında (06.02.2025)
- , Virgül Sıralamalarda, ara sözlerde, sayı ayırmada (1,5 kg)
- ; Noktalı Virgül Uzun cümlelerde sıralama yaparken
- : İki Nokta Açıklama yaparken, alıntılarda (Şöyle dedi: “Merhaba”)
- ... Üç Nokta Eksiltili cümlelerde, devam eden ifadelerde
- Kısa Çizgi (Tire) Kelime bölmede, birleşik kelimelerde (Türk-Alman ilişkileri)
- Uzun Çizgi Konuşma çizgisi olarak (Ali: — Nasılsın?)
- () Parantez Ek bilgi verirken (Ankara (Türkiye’nin başkenti))
- ” “ Çift Tırnak Doğrudan alıntılar (“Başarı, çalışmaktan geçer.”)
- ’ ’ Tek Tırnak Çift tırnak içindeki ifadelerde (“Ali ‘olmaz’ dedi.”)
- ? Soru İşareti Soru cümlelerinde (Nasılsın?)
- ! Ünlem İşareti Duygusal ifadelerde (Ne güzel bir gün!)
- / Eğik Çizgi Alternatifler (evet/hayır), tarih yazımı (06/02/2025)
- % Yüzde İşareti Oran belirtirken (%50 indirim)

2. Matematiksel ve Sayısal Semboller

Sembol	Adı	Kullanım Alanı
--------	-----	----------------



- + Artı Toplama işlemi ($3 + 2 = 5$)
- Eksi Çıkarma işlemi ($5 - 2 = 3$)
- $\times$ veya $\cdot$ Çarpı Çarpma işlemi ($4 \times 3 = 12$)
- $\div$ veya $/$ Bölü Bölme işlemi ($8 \div 2 = 4$)
- = Eşittir Denklem ve sonuçlarda ($2 + 3 = 5$)
- $\neq$ Eşit Değil Karşılaştırma işlemlerinde ($x \neq y$)
- $<$ Küçüktür Sayısal karşılaştırmalarda ($3 < 5$)
- $>$ Büyüktür Sayısal karşılaştırmalarda ($7 > 4$)
- $\approx$ Yaklaşık Kesin olmayan değerlerde ($\pi \approx 3,14$)

3. Ölçü Birimleri ve Bilimsel Semboller

Sembol	Adı	Kullanım Alanı
kg	Kilogram	Ağırlık ölçüsü
m	Metre	Uzunluk ölçüsü
cm	Santimetre	Küçük uzunluk ölçüsü
km	Kilometre	Büyük uzunluk ölçüsü
$^{\circ}\text{C}$	Santigrat Derece	Sıcaklık ölçüsü (25°C)
ℓ veya L	Litre	Sıvı ölçüsü (2L su)



m² Metrekare Alan ölçüsü (100 m² ev)

m³ Metreküp Hacim ölçüsü (5 m³ su)

4. Özel ve Teknik Semboller

Sembol	Adı	Kullanım Alanı
--------	-----	----------------

@	At İşareti	E-posta adreslerinde (info@example.com)
---	------------	---

#	Diyez	Sosyal medyada etiketlerde (#trend)
---	-------	-------------------------------------

&	Ve İşareti	Kısaltmalarda (Procter & Gamble)
---	------------	----------------------------------

\$	Dolar İşareti	Para birimi (\$100)
----	---------------	---------------------

€	Euro İşareti	Para birimi (€50)
---	--------------	-------------------

₺	Türk Lirası	Para birimi (500₺)
---	-------------	--------------------

Sonuç

Türkçede kullanılan simgeler noktalama, matematik, ölçü birimleri ve özel semboller olarak dört ana gruba ayrılır. Yazım kurallarına dikkat ederek doğru yerde kullanmak, anlamı netleştirir ve yazının okunabilirliğini artırır.



SIFATLAR

B. Sıfat Çeşitleri

1. Niteleme Sıfatları الصفات الوصفية

2. Belirtme Sıfatları الصفات التعينية

a. İşaret Sıfatları صفات الإشارة

b. Sayı Sıfatları الصفات العددية

– Asıl Sayı Sıfatları صفات الاعداد الصحيحة

– Sıra Sayı Sıfatları الاعداد الترتيبية

– Kesir Sayı Sıfatları الاعداد الكسرية

– Üleştirme Sayı Sıfatları الصفات التوزيعية

c. Belgisiz Sıfatlar الصفات المبهمة

d. Soru Sıfatları الصفات الاستفهامية

Belirtme sıfatları alt başlıklara ayrılır: تقسم صفات التعينية الى

a. İşaret Sıfatları صفات الإشارة

İsimleri işaret ederek belirten ve yerlerini bildiren sıfatlardır.

“bu, şu, o, öteki, beriki, böyle, şöyle...”

- Bu soruyu kim cevaplayacak?
- O eşyaları nereye götürüyorsun?
- Öteki sorulara geçiniz.

b. Sayı Sıfatları الصفات العددية

İsimlerin sayılarını, bölümlerini, sıralarını, parçalarını kesin olarak belirten sıfatlardır. Sayı sıfatlarının çeşitleri şunlardır:

– Asıl Sayı Sıfatları صفات الاعداد الصحيحة



İsimlerin sayılarını kesin olarak belirten sıfatlardır:

- Her gün iki saat ders çalışır, bir saat de kitap okurum.
- Bir ağaç bile bırakmamışlar; kesmişler.
- Yüz yıl öncesine geri döndük.

] Sayı sıfatlarıyla niteleme sıfatları art arda kullanılırsa sayı sıfatı önce gelir:

- iki değerli arkadaş, üç kırık cam...

– Sıra Sayı Sıfatları

“-ncı” eki ya da nokta kullanılır. İsimlerin sıralarını, derecelerini belirten sıfatlardır.

- 77. yıl, 11’inci bölüm, birinci gün, ikinci gelişimiz...
- üçüncü kişiler, ikinci katlar...

] “ilk” kelimesi birinci anlamındadır:

- İlk (birinci) caddeden sağa dönün.

] “son, sonuncu, ortanca” kelimeleri de sıra sayı sıfatıdır:

- son fırsat, ortanca çocuk, sonuncu kişi...

– Kesir Sayı Sıfatları

İsimlerin, bütününe kaçta kaç olduğunu gösteren sıfatlardır.

- Yüzde bir ihtimal, yarım ekmek, çeyrek (dörtte bir) ekmek, yarıyıl, iki buçuk lira...

– Üleştirme (paylaştırma) Sayı Sıfatları

İsimlerin bölümlere ayrıldığını, bölüştürüldüğünü gösteren sıfatlardır. “-(ş)er” ekiyle yapılır.

- Üçer kişi, ikişer elma, yedişer kişi, ellişer milyon, birer gün arayla,

c. Belgisiz Sıfatlar

İsimlerin sayılarını ve miktarlarını kesin olarak değil, yaklaşık, aşağı yukarı, belli belirsiz bildiren sıfatlardır.



“bir, birkaç, birçok, az, çok, biraz, birtakım, bütün, bazı, tüm, her, hiçbir, herhangi bir, kimi...”

- başka / bir / boyut,
- kimi insanlar,
- bir yaz günü,
- bazı sıfatlar
- herhangi bir zaman
- her soru,
- birtakım insanlar,
- birkaç kişi,
- Birçok seneler geçti; dönen yok seferinden.
- tüm insanlar,
- bütün varlıklar...
- Bütün insan>bütün insanlar
- Birkaç kişi>birkaç kişiler
- Çoğu insan>çoğu bitkiler

d. Soru Sıfatları

Soru sıfatları, isimlerin nitelik ve niceliklerini soru yoluyla öğrenmeyi amaçlayan, cevapları da herhangi bir sıfat olan kelimelerdir.

“ne, nasıl, nice, ne gibi, ne biçim, kaç, kaçınıcı, kaçar, hangi, ne türlü...”

Soru Sıfatlarının Özellikleri

] Soru sıfatları cümleyi soru cümlesi yapar. Bazı durumlarda da yapmaz:

- Bu nasıl bir dünya; hikâyesi zor...
- Nasıl kitaplardan hoşlanırsın?



ZAMİR (ADIL) الضمائر

Zamir Türleri انواع الضمائر

1. Şahıs Zamirleri الضمائر الشخصية
2. Dönüşlülük zamiri ضمير المطاوعة
3. İşaret zamirleri ضمائر الاشارة
4. Belgisiz zamirler الضمائر المبهمة
5. Soru zamirleri ضمائر الاستفهام
6. İlgi zamiri ضمير العاندية
7. İyelik zamiri ضمير الملكية

ZAMİRLER

Zamir: İsmın yerını geçici olarak tutabilen, isim gibi kullanılabilen, isim soylu kelimelerle bazı eklere **zamir (adıl)** denir.

- Ahmet'ten öğrendim > ondan öğrendim
- Kitabı gördün mü? > bunu gördün mü?
- Öğrenciler dışarı çıktı> hepsi/herkes dışarı çıktı.

ZAMİR ÇEŞİTLERİ انواع الضمائر

Zamirler, isimlerin yerini tutma şekillerine ve yerini tuttukları isimlere göre çeşitlere ayrılırlar:

1.Şahıs Zamirleri الضمائر الشخصية



Şahıs isimlerinin yerine kullanılan zamirlerdir: **“ben, sen, o, biz, siz, onlar, bizler, sizler.”**

-Tamlayan eki (ilgi hâl eki)ni alabilirler; iyelik eklerini almazlar.

- Benim kalemim, senin defterin, onun çantası, bizim okulumuz, sizin sınıfınız, onların bahçeleri, bizlerin kaygısı, sizlerin iyiliği...
- kalemim, defterini al, çantası, okulumuz, sınıfınız, bahçelerine bak...

“ben” ve “sen” zamirleri yönelme hâl eki (-a) aldıklarında ses değişikliği meydana gelir:

- Ben > bana
- Sen > sana

“sen” yerine saygı ve incelik olsun diye “siz” de kullanılır. Tabi bu durumda yüklem de çoğul olmalıdır.

- Siz bu olayı görmediniz mi?

2. Dönüşlülük zamiri ضمير المطاوعة

Şahısları pekiştirerek bildiren ve fiildeki işin, özne tarafından bizzat yapıldığını ya da yapana dönüşünü bildiren zamirdir. Şahıs zamiri olarak da bilinir:

Dönüşlülük zamiri **“kendi”**dir.

Bu zamir diğer zamirlerden farklı olarak bütün iyelik eklerini alabilir. İyelik eklerini üzerine hâl ekleri getirilebilir.

- Kendi-m-de
- Kendi-n-den
- Kendi-si-n-i
- Kendi-miz-in
- Kendi-niz-le
- Kendi-leri-n-ce

3. İşaret zamirleri ضمائر الإشارة



İsimlerin yerini işaret yoluyla tutan zamirlerdir.

İyelik eki almazlar; diğer isim hâl eklerini alabilirler. Dolayısıyla isim tamlamalarında ancak tamlayan olabilirler.

- bundaki, burada, onlarla, şundan, ötekiler...
- bunun rengi, buranın havası, onların evi, ötekinin bahçesi...

Başlıca işaret zamirleri şunlardır: “**bu, şu, o, bunlar, şunlar, onlar, öteki, beriki, bura, şura, ora, burası, şurası, orası, böylesi, şöylesi, öylesi...**“

- Bunu kim yaptı?
- Şunda ne var?
- Benim kitabım o değil.
- Bunlar size ait.
- Şunlar da sizin olsun.
- Onlar kime kaldı?
- Ötekini bana ver.
- Beriki sende kalsın.
- Bura bana pek yabancı gelmedi.
- Şura nasıl?
- Ora daha iyi.
- Burası da fena değil.
- Şurası yakın sayılır.
- Orası çok uzak.
- Böylesi, insanı rahatsız eder.
- Şöylesi de doğru olmaz ki.



- Öylelerinden her zaman kaçarım.

“bu, şu, o, öteki, beriki, böylesi, şöyleşi, öylesi” kelimeleri çeşitli görevlerde kullanılır:

- bu: işaret zamiri > Bunu biliyor musun?
- işaret sıfatı > Bu bilgiyi nereden aldın?
- şu: işaret zamiri > Şunu görmüştüm.
- işaret sıfatı > Şu eşyaları taşıyalım.
- o: şahıs zamiri > O bu akşam geç gelecek.
- işaret zamiri > O benim elmam.
- işaret sıfatı > O elma benim.

4. Belgisiz zamirler الضمائر المبهمة

Birden fazla simin yerini tutan ya da hangi ismin yerini tuttuğu açıkça belli olmayan zamirlerdir. Bunların çoğu, belgisiz sıfatlara çekim eki (3. şahıs iyelik ekleri) getirilerek yapılır. Sıfatla ilgisi olmayanlar da vardır.

“biri, birisi, hepsi, kimi, kimisi, hepsi, tamamı, herkes, kimse, hiç kimse, çoğu, bazısı, birkaçı, birazı, birçoğu, başkası, her biri, öteberi, şey...”

Belgisiz sıfattan yapılanlar: “birkaç-ı, bazı-ları, bir-i, pek çoğ-u, pek az-ı, bazı-sı, tüm-ü, bütün-ü, bir kısım-ı, her bir-i, başka-sı, hiçbir-i...”

“filân” kelimesi de olduğu gibi hem sıfat hem zamir olarak kullanılır.

- Hepsini tekrar çağırdılar.
- Kimi de gelmeyi hiç düşünmedi.
- Buraya hepsinin gelmesi gerekiyordu.
- Tamamından sen sorumlusun.



- Herkes böyle düşünmez.
- Kimse senin gibi olamaz zaten.
- Çarşıdan ne kadar öteberi aldın?
- Birkaçı dün de gelmişti.
- Bazıları bu sabah gelmeyi düşündüler.

5. Soru zamirleri ضمائر الاستفهام

Soru yoluyla isimlerin yerini tutan zamirlerdir. Cümledeki soru anlamı soru zamirleriyle de sağlanır.

“ne, kim, hangisi, nere, kaçı“

- Yanında **ne** getirdin?
- Bunları sana **kim** anlattı.

6. İlgi zamiri “-ki” ضمير العائدية

- Belirtili isim tamlamasında tamlananın yerine kullanılır.
- Tamlayan eklerinin üzerine gelir.
- Ek hâlindeki tek zamirdir. “-ki“
- Eklendiği kelimeye bitişik yazılır ve bir ismin (tamlananın) yerini tutar.
- Büyük ve küçük ünlü kurallarına uymaz; sadece -ki şekli vardır:

benim kalemim > benimki

onun eli > onunki

Orhan'ın puanına nazaran Hakan'ınki daha yüksek.

Cemal'in defteri seninkinden daha düzenli.

7. İyelik zamiri الملكية ضمير

İyelik ekinin ta kendisidir. Her dil bilgisi kitabı bunu zamir olarak almaz. İsim tamlamasında tamlayan kullanılmadığı takdirde tamlanandaki bu eklere **iyelik zamirleri** denir.

- kitab-ım, kitab-ın, kitab-ı, kitab-ımız, kitab-ınız, kitap-ları

اسم المادة الدراسية: قواعد اللغة التركية

اسم التدريسي: م.م. محمد حسين احمد

العام الدراسي 2024-2025



جامعة الموصل

كلية الآداب

قسم : قسم اللغة التركية

- masa-m, masa-n, masa-s-ı, masa-mız, masa-nız masa-ları
- su-y-um, su-y-un, su-y-u, su-y-umuz, su-y-unuz, su-ları
- ne-y-im, ne-y-in, ne-y-i/ne-s-i, ne-y-imiz, ne-y-iniz, ne-leri